

Kohtuasi C-411/22**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

21. juuni 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

24. mai 2022

Kassaator:

Thermalhotel Fontana Hotelbetriebsgesellschaft m.b.H.

Vastustaja halduskohtus: Bezirkshauptmannschaft Südoststeiermark**Põhikohtuasja ese**

Hüvitise maksmine töötasu eest, mis jääb töötajatel saamata tulenevalt terviseasutuse korraldusest jääda COVID-19 positiivse testitulemuse tõttu eneseisolatsiooni (karantiin) – Mõiste „haigushüvitis“ määruse (EÜ) nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses – Piirialatöötajad – Töötajate liikumisvabaduse piiramine tingimusega, et eneseisolatsiooni jäämise korralduse peab olema andnud töökohaliikmesriigi asutus

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse tõlgendamine, ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Kas COVID-19-sse haigestumise, haigestumise kahtluse või nakatumise kahtluse tõttu eneseisolatsiooni määratud isikutele töötasu saamata jäämisest tuleneva varalise kahju eest ette nähtud hüvitis, mille peab töötajatele kõigepealt välja maksuma tööandja, kusjuures nõue riigi vastu läheb hüvitise väljamaksmisega üle tööandjale, on haigushüvitis Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli

2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses?

Kui esimesele küsimusele vastatakse eitavalt:

2. Kas ELTL artiklit 45 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta määruse (EL) nr 492/2011 töötajate liikumisvabaduse kohta liidu piires artiklit 7 tuleb tõlgendada nii, et viidatud sätetega on vastuolus riigisisene õigusnorm, mille kohaselt makstakse COVID-19-sse haigestumise, haigestumise kahtluse või nakatumise kahtluse tõttu terviseasutuse korraldusega eneseisolatsiooni määratud isikutele hüvitist saamata jäänud töötasu eest (kusjuures kõigepealt maksab hüvitise töötajatele välja tööandja, millega läheb hüvitise nõue riigi vastu üle tööandjale) üksnes juhul, kui eneseisolatsiooni jäämise korralduse on teinud töökohaliikmesriigi asutus riigisisese epideemiaseaduse alusel, millest tulenevalt ei maksta kõnealust hüvitist piirialatöötajatele, kelle elukoht on muus liikmesriigis ja kelle suhtes teeb eneseisolatsiooni (karantiin) jäämise korralduse nende elukohariigi terviseasutus?

Viidatud liidu õigusnormid

ELTL artikkel 45; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta määruse (EL) nr 492/2011 töötajate liikumisvabaduse kohta liidu piires artikkel 7; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta artiklid 1–3, 5 ja 11

Viidatud riigisisemed õigusnormid

Epidemiaseadus (Epidemiegesetz, edaspidi „EpiG“) § 7 lõige 1: „Määrusega määratakse kindlaks teatamiskohustuslikud haigused, millesse haigestunud, haigestumise kahtluse või nakatumise kahtlusega isikute suhtes võidakse teha eneseisolatsiooni jäämise korraldus. [...]“

EpiG § 32: „(1) Füüsilistele ja juriidilistele isikutele ning äriseadustikuga hõlmatud isikuühingutele makstakse saamata jäänud töötasust tuleneva rahalise kahju eest hüvitist, kui ja kuivõrd

1. nad on §-de 7 või 17 alusel määratud eneseisolatsiooni, [...]

mistõttu jääb neil töötasu saamata.

(2) Hüvitist makstakse iga päeva eest, mis on hõlmatud lõikes 1 nimetatud eneseisolatsiooni jäämise korraldusega.

(3) Töölepingu alusel töötavatele isikutele makstav hüvitis arvutatakse tavapärase töötasu alusel [...]. Tööandjad maksavad hüvitise välja käitises töötasu väljamaksmiseks ette nähtud ajal. Väljamakse tegemisega läheb hüvitisenõue liidu vastu üle tööandjale [...].“

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte ning põhikohtuasja poolte peamised väited

- 1 Kassaatori asukoht on Austrias, kus ta peab hotelli. Hotellis tehtud kontrolltestimiste käigus osutus mitu töötajat COVID-19 positiivseks. Kassaator teavitas sellest Austria terviseasutust, kes aga ei teinud asjaomaste töötajate suhtes eneseisolatsiooni jäämise korraldust, kuna nende elukoht oli Sloveenias ja Ungaris. Austria asutus teavitas siiski nimetatud liikmesriikide pädevaid asutusi, kes andsid seejärel töötajatele korralduse jääda kindlaks määratud ajavahemikuks (23. oktoobrist 2020 kuni 18. novembrini 2020, 21. oktoobrist 2020 kuni 17. novembri 2020 ja 26. oktoobrist 2020 kuni 13. novembrini 2020) eneseisolatsiooni oma elukohas Sloveenias ja Ungaris. Kassaator jätkas asjaomastele töötajatele töötasu maksmist ka ajal, mil töötajad viibisid eneseisolatsioonis.
- 2 Kassaator esitas 1. detsembril 2020 Bezirkshauptmannschaft Südoststeiermarkile (Südoststeiermarki haldusasutus) taotlused hüvitada saamata jäänud töötasu, kuna töötasu väljamaksmisega oli töötajate asjaomane nõue üle läinud kassaatorile. Bezirkshauptmannschaft jättis kõnealused taotlused 29. detsembri 2020. aasta otsustega rahuldamata.
- 3 Landesverwaltungsgericht Steiermark (Steiermarki liidumaa halduskohus) tegi viis otsust, millega jäeti kassaatori kaebused Bezirkshauptmannschafti otsuste peale põhjendamatusena tõttu rahuldamata, kuna kohtu hinnangul ei anna välisriigi asutuste eneseisolatsiooni jäämise korraldus EpiG-ist tulenevat nõudeõigust.
- 4 Viidatud kohtuotsuste peale esitas kassaator Verwaltungsgerichtshofile (Austria kõrgeim halduskohus) erakorralised kassatsioonkaebused, milles ta väljendab kahtlusi eelkõige selles, kas EpiG § 32 lõiked 1 ja 3, nagu neid on tõlgendanud Landesverwaltungsgericht (liidumaa halduskohus), on kooskõlas töötajate liikumisvabadusega, mis on sätestatud ETLT artiklis 45, ning määrusega (EÜ) nr 883/2004. Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus) liitis kassatsioonimenetlused ühise otsuse tegemiseks.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 5 Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus) on kohus ETLT artikliga 267 tähenduses, mille otsuste peale ei saa riigisisese õiguse järgi edasi kaevata.
- 6 EpiG § 32 kolmanda lõigu esimese ja teise lause alusel töötajale makstav hüvitis kui selline ei ole töötasu, vaid avalik-õiguslik hüvitis, mida maksab riik.
- 7 Käesolevas asjas tuleb selgeks teha, kas kassaatoril kui tööandjal on õigus saamata jäänud töötasu hüvitamise nõuet – mis EpiG § 32 lõike 3 kolmanda lause kohaselt on talle üle läinud – maksma panna ka siis, kui Austrias elukoha puudumise tõttu ei tehtud COVID-19-sse haigestunud, haigestumise kahtluse või nakatumise

- kahtlusega isikute suhtes eneseisolatsiooni jäämise korraldust Austria terviseasutuse otsusega, vaid muu liikmesriigi ametiasutuse otsusega.
- 8 Verwaltungsgesichtshof (Austria kõrgeim halduskohus) leiab, et asjaomased töötajad on piirialatöötajad määruse nr 883/2004 artikli 1 punkti f tähenduses, millest tulenevalt on viidatud määruse reguleerimisalasse kuuluvate isikute suhtes vastavalt määruse nr 883/2004 artikli 11 lõikele 1 ja lõike 3 punktile a kohaldatavad Austria õigusnormid.
  - 9 Kui EpiG § 32 kohast hüvitist tuleks pidada haigushüvitiseks määruse nr 883/2004 artikli 3 punkti a tähenduses, oleksid Austria asutused ja kohtud vastavalt määruse nr 883/2004 artikli 5 punktile b kohustatud võtma teise liikmesriigi pädeva asutuse tehtud eneseisolatsiooni jäämise korraldust arvesse nii, nagu oleks selle korralduse teinud Austria asutus Austria enda territooriumil.
  - 10 Euroopa Kohtu praktika kohaselt on hüvitis käsitatav sotsiaalkindlustushüvitisena määruse nr 883/2004 artikli 3 tähenduses, kui seda antakse seaduses määratletud olukorra alusel, isiku vajadusi individuaalselt kaalutusõiguse alusel hindamata, ja kui hüvitis on seotud mõne määruse nr 1408/71 artikli 4 lõikes 1 (nüüd määruse nr 883/2004 artikli 3 lõige 1) sõnaselgelt loetletud riskiga. Sotsiaalkindlustushüvitiste eri liikide eristamiseks tuleb arvesse võtta asjaomase hüvitisega kaetud riski (vt määruses nr 1408/71 sisaldunud varasema sätte kohta 1. veebruari 2017. aasta kohtuotsus Tolley, C-430/15, punktid 43 ja 45, EU:C:2017:74). Haigushüvitis katab isiku tegevuse ajutist peatumist põhjustava haigestumisega seonduva riski (vt 21. juuli 2011. aasta kohtuotsus Stewart, C-503/09, punkt 37, EU:C:2011:500).
  - 11 Käesolevas asjas kõne all olevat hüvitist maksab seaduses sätestatud koosseisu alusel riik. Hüvitis ei ole aga seotud haiguse olemasoluga, vaid sõltub sellest, kas riigi terviseasutuse korraldus ei luba asjaomasel isikul minna tööle, mistõttu jääb isikul saamata töötasu, mille hüvitab riik. EpiG liigitab ametiasutuse eneseisolatsiooni jäämise korralduse „meetmeks, mis hoiab ära ja tõkestab teavitamiskohustuslike haiguste levikut“. Eneseisolatsiooni jäämise eesmärk ei ole isikut tervendada, vaid kaitsta rahvastikku eneseisolatsiooni määratud isikult nakkuse saamise eest ja seega vähendada teavitamiskohustuslikust haigusest lähtuvat üldist ohtu tervisele.
  - 12 Sellele tuginedes kaldub Verwaltungsgesichtshof (Austria kõrgeim halduskohus) pooldama seisukohta, et käesolevas asjas kõne all olev hüvitis ei ole haigushüvitis määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses. Kuna Euroopa Kohus ei ole seda küsimust veel käsitlenud ja liidu õiguse õige tõlgendamine ei ole sedavõrd ilmselge, et ei jääks ruumi põhjendatud kahtlusteks, esitatakse küsimus ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtule.
  - 13 Juhul kui esimesele küsimusele vastatakse eitavalt, tuleb selgeks teha, kas selline hüvitise maksmise kord, mida näeb ette EpiG § 32, rikub töötajate

liikumisvabadust, mis on sätestatud ETL artiklis 45, ning võrdse kohtlemise põhimõtet, mis on sätestatud määruse nr 492/2011 artiklis 7.

- 14 Põhikohtuasjas eneseisolatsiooni määratud töötajad töötavad töölepingu alusel Austrias, kuid nende elukoht on Sloveenias ja Ungaris, kuhu nad iga päev naasevad. Seepärast tuleb neid pidada töötajateks, kes on kasutanud ETL artiklis 45 ette nähtud õigust vabalt liikuda.
- 15 Kassaatori poolt põhikohtuasjas maksma pandud hüvitenõue tugineb sellele, et nõude, mis tekib töötajal seaduse alusel riigi vastu, rahuldab kõigepealt tööandja ja seejärel läheb kõnealune nõue üle tööandjale. Tööandja nõue on seega vahetult seotud töölepingu alusel töötamisega ETL artikli 45 tähenduses, millest tulenevalt ei ole Verwaltungsgerichtshofi (Austria kõrgeim halduskohus) hinnangul – arvestades ka kohtupraktikat (vt 7. mai 1998. aasta kohtuotsus Clean Car Autoservice Ges.m.b.H., C-350/96, punkt 18 jj, EU:C:1998:205) – mingit kahtlust, et kõnealuses seoses saab ka tööandja tugineda töötajate liikumisvabadusele, mis on sätestatud ETL artiklis 45.
- 16 Hüvitenõude maksmapaneku tingimusena on riigisiseses õigusnormis – kaudselt – ette nähtud elukoha olemasolu Austrias. Verwaltungsgerichtshofi (Austria kõrgeim halduskohus) hinnangul kujutab see endast kaudset diskrimineerimist, kuna see võib oma olemuselt mõjutada pigem võörtöötajaid kui riigi kodanikest töötajaid ning järelikult tekib oht, et võörtöötajad seatakse eriti ebasoodsasse olukorda (vt 18. juuli 2007. aasta kohtuotsus Hartmann, C-212/05, punktid 29–31, EU:C:2007:437); Verwaltungsgerichtshofi (Austria kõrgeim halduskohus) hinnangul ei muutu see järeldus ka juhul, kui talle üle läinud nõudeõiguse alusel paneb töötaja hüvitenõude maksma tööandja.
- 17 Seaduse selletuskiri ei sisalda kõnealuse korra kohta eriomast põhjendust, miks on määrav Austria asutuse otsus, millest tulenevalt seatakse kaudselt tingimuseks töötaja elukoha olemasolu Austrias. Äärmisel juhul tuleks põhjendusena kõne alla rahvatervis. Haigestunud, haigestumise kahtluse või nakatumise kahtlusega isikute suhtes tehtud eneseisolatsiooni jäämise korraldus hõlbustab nakatumise seiret ja keelab (võimalikel) nakatunutel viibida väljaspool oma elukohta, mis aitab COVID-19 leviku ohtu vähendada. Seadusega ette nähtud õigus saada eneseisolatsioonis viibimise ajal saamata jäänud töötasu eest hüvitist aitab edendada ka karantiinimeetmetest kinnipidamist ja seega suurendada terviseasutuse poolt nakkusahelate katkestamiseks võetud meetmete tõhusust. Üksnes Austria asutuste korraldustest lähtumist võiks põhjendada asjaolu, et ka nende korralduste järgimise üle saab järelevalvet teha vaid juhul, kui eneseisolatsioonis viibitakse Austrias, ja et nakatumisahelate katkestamise eesmärk puudutab olukorda Austrias, mis võib teises liikmesriigis (asjaomase töötaja elukohariigis) kujunenud epidemioloogilisest olukorrast erineda. Viimaks võiks riigipoolse hüvitise maksmise piirdumine nende töötajaga, kelle on eneseisolatsiooni määranud Austria asutused, olla põhjendatud sellega, et vaid neil juhtudel vastutab töötaja töölkäimise takistamise eest Austria riik. Juhul kui eneseisolatsiooni jäämise korralduse on töötaja suhtes teinud tema elukohariik,

peaks töötaja hüvitist nõudma sellelt riigilt, eeldusel et seal kehtib analoogiline hüvitise maksmise kord.

- 18 Igal juhul ei ole ilmselge, et erinev kohtlemine, mis saab osaks tööandjatele, kelle juures töötavad Austrias elukohta omavad töötajad, ja tööandjatele, kelle juures töötavad ka piirialatöötajad, on proportsionaalne. Kuna liidu õiguse õige kohaldamine ei ole seega sedavõrd ilmselge, et ei jääks ruumi põhjendatud kahtlusteks, esitatakse ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtule ka teine eelotsuse küsimus.

TÖÖDOKUMENT